

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.004.02.2015
P/15/046

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 87, F +48 22 444 56 98
kps@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	Nr P/15/046 – Pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Jadwiga Raczyńska, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 97567 z dnia 17 września 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, 09-400 Płock, ul. Wolskiego 4.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Chyba, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku (MOPS) w badanym okresie, tj. 2012-2015 (do czasu zakończenia kontroli), zapewniał osobom doświadczającym przemocy w rodzinie wsparcie specjalistyczne oraz pomoc w przezwyciężeniu trudnej sytuacji osobistej. W strukturach MOPS funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK lub Ośrodek), który świadczy pomoc w formie: poradnictwa specjalistycznego, wsparcia emocjonalnego, konsultacji terapeutycznych, informacji – edukacji, mediacji rodzinnych, interwencji w miejscach zamieszkania, pracy socjalnej, zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. MOPS jako jednostka koordynująca Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Płock na lata 2011-2016, udzielał pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie medyczne, psychologiczne, pedagogiczne (w tym rodzinne), socjalne. Zapewniał także, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, bezpieczne schronienie w prowadzonym przez MOPS Hostelu, Mieszkaniach Chronionych lub w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi. W Płocku OIK w MOPS prowadził działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych, mających za zadanie prowadzenie procedury Niebieskiej Karty, wypełniając swoje zadanie, co do zasady, skutecznie, gdyż spośród 40 zbadanych spraw z lat 2012-2015 tylko w trzech przypadkach, w tym dwukrotnie w tej samej rodzinie, nastąpiło ponowne wszczęcie procedury w wyniku powrotu do zachowań przemocowych. Wskazać należy, że przekazywanie

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

Niebieskich Kart do procedowania w Grupach Roboczych odbywało się zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach prawa (§ 8 ust. 1 *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*²), co w ocenie NIK umożliwiało podjęcie jak najszybszej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadził w latach 2012, 2014-2015 programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, które ukończyły jedynie 2 osoby z 34 uczestniczących, a 4 odbyły edukację uczestnicząc w dwóch niepełnych cyklach programu. Wskazać należy, że jedna z dwóch osób prowadzących ww. oddziaływanie, nie spełniała wymagań dotyczących posiadania udokumentowanego czasu odbytych szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie³. Ponadto czas trwania programów był krótszy niż zalecano w Wytycznych Tworzenia Modelowych Programów korekcyjno-edukacyjnych, a okres prowadzenia monitoringu losów sprawców po zakończeniu uczestnictwa w programie był krótszy niż określony w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

NIK stwierdziła nieprawidłowości w dokumentach strategicznych i programowych stanowiących podstawę realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Płocka na lata 2006 – 2013 oraz 2014-2020, nie ujęto wszystkich wymaganych elementów, nie opracowano Diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, w tym nie ustalono odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą oraz nie określono trybu i metod identyfikacji rodzin szczególnie zagrożonych przemocą w rodzinie. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie nie zawierał istotnych informacji, w szczególności danych określających skalę zjawiska przemocy, harmonogramu oraz wytyczonych ram czasowych dla działań i wskaźników osiągnięcia zaplanowanych celów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Tworzenie warunków na rzecz udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, w tym zapewnienia tym osobom poradnictwa, zapewnienia potrzebującym bezpiecznego schronienia, a także ochrona przed dalszym krzywdzeniem

1.1. Pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, w latach 2012-2015 I połowa, działał na podstawie Statutu⁴ i Regulaminu organizacyjnego⁵, w których ujęto m.in. zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W strukturach MOPS funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej na prawach działu i podlega dyrektorowi⁶ MOPS. OIK jest wyodrębnioną komórką organizacyjną,

Opis stanu
faktycznego

² Dz. U. nr 209, poz. 1245

³ W wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie. § 9 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne. Dz. U. Nr 50, poz. 259.

⁴ Będącego załącznikiem do Uchwały Nr 260/XVII/2011 Rady Miasta Płocka z dnia 29 listopada 2011 roku w sprawie wprowadzenia zmian i ustalenia tekstu jednolitego Statutu MOPS w Płocku. Uchwałą Nr 831/XLIX/2014 Rady Miasta Płocka z dnia 24 czerwca 2014 roku wprowadzono zmiany do statutu, które nie dotyczyły obszaru kontroli.

⁵ Przyjętego Zarządzeniem Nr 1643/2012 Prezydenta Miasta Płocka z dnia 27 kwietnia 2012 r. z późniejszymi zmianami Zarządzeniami Prezydenta Miasta Płocka: Nr 2831/2013, Nr 3238/2013, Nr 4543/2014.

⁶ Prezydent Miasta Płocka udzielił dyrektorowi MOPS odpowiednich pełnomocnictw do podejmowania działań w zakresie kierowanej jednostki.

świadczą pomoc w formie: poradnictwa specjalistycznego, wsparcia emocjonalnego, konsultacji terapeutycznych, informacji – edukacji, mediacji rodzinnych, interwencji w miejscach zamieszkania, pracy socjalnej, zapewnienia schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W OIK funkcjonuje Miejski Zespół Interdyscyplinarny (ZI). Kierownik Ośrodka jednocześnie pełni funkcję przewodniczącego ZI. OIK posiadał własny Regulamin wprowadzony Zarządzeniem Nr 33/09 dyrektora MOPS w Płocku z dnia 5 października 2009 r. Terenem działania Ośrodka jest miasto Płock. W ramach Ośrodka funkcjonuje Zespół Poradnictwa Specjalistycznego, Pokój Przyjaznych Przesłuchań⁷ oraz Dom dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie. Regulamin określa także m.in. cele działalności, zakres udzielanej pomocy, zadania Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego, organizację pracy. W załączniku Nr 1 do Regulaminu OIK określony został Regulamin Domu dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie, w którym określono postanowienia ogólne oraz prawa i obowiązki mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 4-81)

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jako realizator zadań pomocy społecznej w Płocku, opracował Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2006-2012, przyjętą Uchwałą Nr 910/LIV/06 Rady Miasta Płocka z dnia 28 marca 2006 r.⁸, oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2014-2020 - przyjętą Uchwałą Nr 8/II/2014 Rady Miasta Płocka z dnia 19 grudnia 2014 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2006 – 2012 zawierała propozycje kierunków rozwoju pomocy społecznej w mieście. Strategia zawierała opis sytuacji społecznej miasta, problemów społecznych, stopnia i sposobów zaspokojenia potrzeb, opis instytucji publicznych i organizacji pozarządowych wspomagających osoby i rodziny. Strategia opierała się na analizach, opracowaniach własnych oraz materiałach statystycznych charakteryzujących beneficjentów (odbiorców) pomocy społecznej, uwzględniała wyniki badań terenowych przeprowadzonych przez Fundację Praesterno wśród młodzieży i osób młodych bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Dokument uwzględniał najważniejsze problemy społeczne w mieście, systematyzując potrzeby w zakresie pomocy społecznej, przedstawiał propozycje rozwiązań oraz programy do realizacji w perspektywie do 2012 roku. Wymienione w niej programy nie uwzględniały przemocy w rodzinie. Problem ten był poruszony wzmiankowo (opisowo diagnoza okresu 2001-2005), bez propozycji wskazania celów, założeń, podjęcia działań oraz określenia wskaźników ich realizacji.

Dokument na lata 2014-2020 został opracowany zgodnie z procedurą przyjętą przez Prezydenta Miasta Płocka przez MOPS⁹ w Płocku, przy udziale Zespołu Sterującego¹⁰ oraz Zespołów Tematycznych ds. opracowania "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2014-2020". Projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym.

⁷ W ramach struktury organizacyjnej MOPS - OIK funkcjonuje Pokój Przyjaznych Przesłuchań dla dzieci i dorosłych ofiar przemocy, który wykorzystywany jest przez Sąd i Prokuraturę do przesłuchiwania dzieci – ofiar i świadków przestępstw oraz dorosłych ofiar przemocy. Przesłuchania są nagrywane przez pracowników OIK, a nagrania odtwarzane w Sądzie. Pokój posiada certyfikat Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Fundacji Dzieci Niczyje.

⁸ Następnie Uchwałą Nr 379/XXVI/08 Rady Miasta Płocka z dnia 26 sierpnia 2008 r. wprowadzono zmiany do ww. Strategii określając czas realizacji zadań i szczegółowych celów strategicznych na lata 2006-2013.

⁹ Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołów oraz ostateczne opracowanie dokumentu strategii na lata 2014-2020 Prezydent Miasta Płocka powierzył MOPS wydając Zarządzenie Nr 4983/2014 z dnia 01 października 2014 r.

¹⁰ do którego zaproszone zostały instytucje i organizacje zaangażowane w realizację zadań polityki społecznej w Płocku.

W opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2014-2020 ujęto zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Diagnoza w tym zakresie była oparta wyłącznie na podaniu liczby rodzin objętych pomocą MOPS z uwagi na doświadczanie przemocy w rodzinie w latach 2008-2012. W dokumencie tym przedstawiono m.in. analizę SWOT, sposób wspierania rodziny oraz cele strategiczne i operacyjne, wskazano realizatorów, źródła finansowania (bez określenia ram finansowych), wskaźniki (wartość wskaźnika z 2012 r.) i monitorowanie. W zakresie celu strategicznego "Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej" wyznaczono 7 priorytetów¹¹. Zaplanowane działania, wyznaczone cele i wskaźniki ich realizacji określono w sposób ogólny. Zdaniem NIK, brak harmonogramu realizacji działań strategii, a także brak ram finansowych, nie pozwalają na dokonywanie oceny stopnia realizacji bądź jego braku ani skutków.

(dowód: akta kontroli str. 221-319, 511-677)

Wicedyrektor MOPS podała, że w Strategii nie uwzględniono harmonogramu realizacji działań, ponieważ nie ma takiego wskazania w art. 16 b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Odnosząc się do ram finansowych wskazała, że strategia obejmuje wiele różnorodnych obszarów życia społecznego w mieście i w związku z powyższym wskazanie ram finansowania Strategii przez okres 6 lat byłoby trudne. Z uwagi na powyższe Zespół Sterujący rekomendował nieuwzględnianie tego w Strategii.

NIK nie podziela tej opinii, gdyż zapis ustawy wyraźnie wskazuje, jakie elementy powinna zawierać strategia¹². Ponadto, zdaniem NIK, nieokreślenie harmonogramu realizacji działań uniemożliwia zapewnienie realizacji zasady wynikającej z ustawy o finansach publicznych¹³, zgodnie z którą wydatki publiczne powinny być dokonywane m.in. w sposób zapewniający terminową realizację zadań.

(dowód: akta kontroli str. 1235-1244)

MOPS nie przeprowadzał na terenie miasta Płocka diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, natomiast prowadzono diagnozę rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty. Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w trakcie kontroli opracowała druk ankiety dla koordynatorów Grup Roboczych, w których zawarte zostały szczegółowe pytania dotyczące konkretnych rodzin, w celu zebrania informacji nie ujętych w dotychczasowej dokumentacji procedury NK. Dzięki temu sporządzona zostanie diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Płocku za rok 2015.

Wicedyrektor MOPS wyjaśniła, iż dotychczas sporządzane przez Grupy Robocze diagnozy poszczególnych rodzin skupiały się na wskazaniu: problemów, zasobów i ograniczeń rodzin. Dane potrzebne do sporządzenia diagnozy były zbyt ogólne i mało konkretne, aby można je wykorzystać.

(dowód: akta kontroli str. 1235-1236)

Uchwałą Nr 254/XVII/2011 Rady Miasta Płocka z dnia 29 listopada 2011 r. przyjęto do realizacji na terenie miasta Płocka „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy

¹¹ 1) Niwelowanie skutków doświadczania przemocy w rodzinie poprzez podejmowanie różnorodnych oddziaływań wobec osób doświadczających przemocy oraz pracę terapeutyczną. 2) Wyeliminowanie lub redukcja zachowań przemocowych w rodzinie. 3) Rozwój lokalnego systemu wsparcia rodzin z problemem przemocy domowej poprzez doskonalenie interdyscyplinarnego modelu pomocy. 4) Promowanie właściwego modelu wychowania i opieki nad dzieckiem. 5) Rozwój infrastruktury, zapewniającej kompleksową pomoc rodzinom z problemem przemocy domowej, w tym w formie schronienia. 6) Zapewnienie dostępu oferty szkoleniowej dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym do superwizji. 7) podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

¹² Art. 16b. 1. Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. 2. Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności: 1) diagnozę sytuacji społecznej; 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią; 3) określenie: a) celów strategicznych projektowanych zmian, b) kierunków niezbędnych działań, c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, d) wskaźników realizacji działań.

¹³ Art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.)

w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016". W celu opracowania ww. Programu powstał Zespół Zadaniowy składający się z przedstawicieli i instytucji oraz podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Płocka. Koordynatorem Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie (*Program lub MPPPR*) na terenie miasta Płocka został MOPS. Zadania uwzględnione w Programie realizowane były przez podmioty zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, funkcjonujące na terenie miasta, tzn.: OIK, Miejskie Centrum Pomocy Społecznej¹⁴, MONAR, Polski Czerwony Krzyż oraz inne fundacje¹⁵ i stowarzyszenia¹⁶.

Dokument sporządzony był w sposób ogólny, na podstawie ustaw: o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹⁷, o pomocy społecznej, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz wybranej literatury wydanej w latach 1998-2010, a także poradnika z 2008 r. Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia". Program nie zawierał odniesienia do KPPPR ani Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016. Jako źródło finansowania Programu wskazano środki z dochodów własnych Gminy-Miasta Płock, nie wskazano wysokości planowanych środków na realizację celów i zadań Programu. Wskazano tylko, iż wysokość środków na realizację poszczególnych zadań będzie corocznie określona w uchwałach budżetowych, środki mogą także być pozyskiwane ze źródeł zewnętrznych. W programie nie określono trybu i metod identyfikacji rodzin szczególnie zagrożonych przemocą w rodzinie, skali zjawiska, harmonogramu, wskaźników realizacji działań, co uniemożliwia ocenę wywiązywania się z realizacji programu.

Kontrola wykazała, że ww. Program nie był przez MOPS realizowany w zakresie prowadzenia treningów umiejętności wychowawczych dla rodziców w celu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci oraz prowadzenia zajęć na temat podnoszenia umiejętności wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 82-95)

Podjęte inne działania przez OIK w tym zakresie przedstawione są w pkt. 3 wystąpienia.

Z-ca dyrektora MOPS wskazała, że Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany w roku 2011 przez przedstawicieli różnych płockich instytucji, tworzących ówczesny system przeciwdziałania przemocy w mieście. Program został przyjęty przez Radę Miasta Płocka przed powołaniem Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Kierownik OIK w Płocku przyznała, że Miejski Program nie jest doskonały, zbyt ogólny i niespójny z programem wojewódzkim – zobowiązując się do wyeliminowania braków w następnym Programie, który zostanie opracowany przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego i przedłożony Radzie Miasta w roku 2016.

Według deklaracji z-cy dyrektora MOPS, w 2016 roku zostanie sporządzona Diagnoza problemów przemocy w rodzinie na terenie Płocka. Miejski ZI przystąpi do

¹⁴ Prowadzi przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Płocka Punkt Konsultacyjny (zatrudnia specjalistów: psycholog, pedagog, logopeda, prawnik, profilaktyk uzależnień, specjalista ds. przemocy w rodzinie), Punkt Informacyjno-Kontaktowy AA, Płockie Stowarzyszenie „Klub Abstynentów”, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Noclegownia dla Kobiet i Matek.

¹⁵ m.in.: Ekonomii Społecznej „Przystań”, „Dzieci Niczyje”,

¹⁶ m.in.: Polski Czerwony Krzyż, Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej, „Monar”, Rodzin Abstynenckich,

¹⁷ Dz.U. 2015 poz. 1390

opracowywania nowego Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, w którym rekomendowane będzie powstanie Zespołu Monitorującego, a zadaniem którego m.in. będzie przygotowywanie raportów, analiz, ewaluacji efektów działań, sprawozdań itp. nowy Program, który zostanie opracowany, będzie zawierał sposób ewaluacji, sprawozdawczości oraz oceny stopnia realizacji celów, a coroczne dokonywanie takiej analizy będzie zadaniem Zespołu Monitorującego.

(dowód: akta kontroli str. 1235-1236)

MOPS nie dokonywał oceny i ewaluacji efektów działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy. W mieście Płocku nie przeprowadzano badania opinii, analizy potrzeb, ankiet w zakresie doświadczeń osób korzystających z oferowanej pomocy.

Na bieżąco monitorowane były osoby/rodziny korzystające z różnych form pomocy społecznej – przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, wychowawców świetlic środowiskowych, pielęgniarki psychiatryczne, pracowników OIK oraz osoby/rodziny nie objęte świadczeniami z pomocy społecznej, a objęte procedurą NK – przez pracowników placówek oświatowych, funkcjonariuszy policji, straży miejskiej, kuratorów, członków ZI i GR.

W latach 2012-2015 w MOPS nie przeprowadzano kontroli zewnętrznych dotyczących realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 1236-1237)

2. Podstawę gospodarki finansowej, w latach 2012-2015, stanowił plan finansowy opracowany przez dyrektora MOPS i dostosowany do uchwał budżetowych Rady Miasta Płocka¹⁸ na dany rok.

(dowód: akta kontroli str. 678-951, 1318-1508,)

Wydatki na działalność statutową OIK w latach 2012 – 2015 finansowane były ze środków własnych i ujmowane w:

dziale 851, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi – zadania własne;

dziale 852, rozdział 85220 Pomoc społeczna – zadania własne.

W 2012r wydatkowano 649.283zł (dział 852, rozdział 85220 – zadania własne)

4.614zł (dział 851, rozdział 85154 – zadania własne)

W 2013r wydatkowano 588.464zł (dział 852, rozdział 85220 - zadania własne)

6.134zł (dział 851, rozdział 85154 – zadania własne)

W 2014r wydatkowano 666.290zł (dział 852, rozdział 85220 - zadania własne)

224.609zł (dział 851, rozdział 85154 - zadania własne)

W I półroczu 2015r wydatkowano 378.173zł (dział 852, rozdział 85220 – zadania własne)

17.236zł (dział 851, rozdział 85154 – zadania własne)

Wydatki na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie były planowane i realizowane w latach 2012-2015 przez MOPS-OIK w rozdziale 85205 i dotyczyły m.in.:

¹⁸ Uchwała Budżetowa Miasta Płocka na rok: 2012 - Nr 278/XVIII/2011 z dnia 29.12.2011 r.; 2013 - Nr 500/XXX/2012 z dnia 28.12.2012 r.; 2014 - Nr 695/XLII/2013 z dnia 30.12.2013 r. 2015 - Nr 40/IV/2015 z dnia 27.12.2015 r.;

- zadań związanych z funkcjonowaniem Hostelu oraz Pokoju Przyjaznych Przesłuchań - wykonanie odpowiednio: 184.993 zł, 160.000 zł, 120.000 zł, 120.000 zł;
- w tym na działania wobec sprawców przemocy wydano odpowiednio: 12.000 zł, 00,0 zł, 11.960 zł, 7.800 zł – I półrocze 2015.

Ponadto miasto Płock ponosiło wydatki na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w rozdz. 85154¹⁹ odpowiednio: 82.660 zł, 105.586,73 zł, 146.315,20 zł, 136.928,90 zł – I półrocze 2015.

(dowód: akta kontroli str. 952, 1245-1261)

W opinii wicedyrektor MOPS, ograniczona ilość środków w latach 2012 – 2015 spowodowała, że udało się zrealizować częściowo następujące zadania: wzmacnianie kompetencji kadry pracującej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez szkolenia, superwizje, grupy wsparcia. Większość szkoleń odbyła się w ramach własnych zasobów i bez konieczności uruchamiania środków finansowych – szkolenia i seminaria przeprowadzane były przez przewodniczącą MZI lub/i członków ZI i GR. Nie udało się zrealizować zadania, polegającego na utworzeniu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, niemniej jednak wszystkie funkcje w/w Ośrodka spełnia Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Hostel.

Zaznaczyć należy, że w ankietach skierowanych do członków ZI, 20 ankietowanych wskazało, że problemem i trudnością w zapewnianiu skutecznej pomocy osobom doświadczającym przemocy są niewystarczające środki finansowe.

MOPS nie korzystał z dotacji z budżetu państwa przekazanych na działania OIK związanych z przemocą. Przemoc była jednym z kryzysów rodziny, a przeciwdziałanie należy do zadań statutowych OIK, na które Ośrodek otrzymuje finansowanie z budżetu Miasta Płocka. Dyrektor MOPS każdego roku przedstawiał zapotrzebowanie na środki finansowe w projekcie planu finansowego na zadania związane z działalnością statutową OIK, w tym na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 131-139, 952, 1840-1906)

3. W MOPS-OIK nie opracowano programu mającego na celu wzmacnianie opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą. Niemniej jednak OIK podejmował działania dotyczące poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy poprzez działania edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach dotkniętych tym problemem. Pomoc w formie porad i konsultacji dla rodziców świadczył psycholog, zatrudniony w Punkcie Konsultacyjnym OIK. Dodatkowo przy MOPS – OIK prowadzony jest Punkt Konsultacyjny, świadczący pomoc osobom w rodzinach z problemem przemocy domowej oraz z problemem uzależnienia, czynny także w godzinach popołudniowych. Dyżury popołudniowe pełnią: dwóch psychologów, prawnik, terapeuta uzależnień, a także prowadzone są spotkania Grupy Wsparcia dla Kobiet.

Kierownik OIK – przewodnicząca ZI podała, że takie działania prowadzone są także przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną Nr 2, której dyrektor jest członkiem ZI, świadczone przez pracowników Poradni w formie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w zakresie rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 1538-1539, 1782)

¹⁹ Zadania wynikające m.in. z Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, które zawierają działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym i narkotykowym.

Szczegółowej analizie poddano 10 (spraw) dokumentacji dotyczącej przypadków podejrzenia przemocy wobec dzieci. Stwierdzono, że wszyscy nieletni w stosunku do których podejrzewano stosowanie przemocy, otrzymywali pomoc, przy zaangażowaniu i współdziałaniu wszystkich służb odpowiednio dobranych do sytuacji, określonych w art. 9a. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Rozmowy z osobą nieletnią odbywały się w obecności opiekuna i psychologa. Udzielano im wsparcia psychicznego, pedagogicznego, konsultacji psychologicznych, zwracano się do sądu, prowadzono regularny monitoring środowiska poprzez wizyty dzielnicowego oraz pracownika OIK. Na skutek podjętych działań i monitoringu rodzin, podczas prowadzenia dwóch procedur NK, troje dzieci z dwóch rodzin w trybie pilnym sądowo umieszczono w Ośrodku Opiekuńczo-Wychowawczym. Po zakończeniu NK Ośrodek losów dziecka nie monitorował. Z-ca dyrektora wskazała, że monitoring środowisk szczególnie zagrożonych przemocą prowadzony jest przez wielu pracowników MOPS, począwszy od pracowników socjalnych, asystentów rodziny, wychowawców świetlic środowiskowych, poprzez pielęgniarki środowiskowe, osoby świadczące usługi opiekuńcze, terapeutów, a także pracowników OIK.

Dyrektor MOPS opracował Procedurę²⁰ odebrania dziecka w sytuacji bezpośredniego zagrożenia jego życia lub zdrowia. Do dnia zakończenia kontroli nie wystąpiły przypadki stosowania tej procedury z inicjatywy pracowników socjalnych MOPS, czy konsultantów OIK.

(dowód: akta kontroli str. 1023-1040, 1921-2343)

Współpraca OIK z instytucjami i organizacjami w latach 2012-2014 przedstawiała się następująco:

Rok 2012 – pracownicy OIK wystosowali 4 wnioski o objęcie przymusowym leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu oraz podjęli 1 interwencję w środowisku w związku ze zgłoszeniem z MKRPA;

- wystosowali 8 pism do Sądu, w tym: 2 wnioski o wgląd w sytuację dziecka, 6 informacji dot. rodziny na pisemną prośbę Sądu oraz 3 zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, skierowane do Prokuratury;

- w Pokoju Przyjaznych Przesłuchań odbyły się 23 przesłuchania z udziałem 26 dzieci;

- łącznie sporządzono 56 wywiadów środowiskowych (28 w Domu dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie i 28 w Noclegowni dla Kobiet);

Rok 2013 – pracownicy OIK wystosowali 12 wniosków o objęcie przymusowym leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu;

- wystosowali 19 pism do Sądu, w tym: 11 wniosków o wgląd w sytuację rodziny, 8 informacji dot. rodziny na pisemną prośbę Sądu oraz 1 zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa znęcania się, skierowane do Prokuratury;

- w Pokoju Przyjaznych Przesłuchań odbyło się 26 przesłuchań z udziałem 38 dzieci;

Rok 2014 – pracownicy Ośrodka wystosowali 15 wniosków o objęcie przymusowym leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu;

- wystosowali 39 pism do Sądu, w tym: 9 wniosków o wgląd w sytuację rodziny, 18 informacji dot. rodziny na pisemną prośbę Sądu oraz 12 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa znęcania się, skierowane do Prokuratury;

- w Pokoju Przyjaznych Przesłuchań odbyły się 54 przesłuchania z udziałem 44 dzieci i 16 osób dorosłych.

Rok 2015 I półrocze - pracownicy Ośrodka wystosowali 1 wniosek o objęcie przymusowym leczeniem odwykowym osób nadużywających alkoholu,

²⁰ Załącznik do Zarządzenia Nr 48/2015 dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku z dnia 24 września 2015r.

- wystosowali 9 pism do Sądu Klientów objętych procedurą NK oraz 1 wniosek o wgląd w sytuację rodziny,
- wystosowali 7 pism do KMP dot. dochodzeń w sprawach o znęcanie,
- wystosowali 1 zawiadomienie o znęcaniu do Prokuratury,
- w Pokoju Przyjaznych Przesłuchań odbyło się 36 przesłuchań z udziałem 35 dzieci i 6 osób dorosłych.

(dowód: akta kontroli str. 140-220)

Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie podjął działania, których celem było stosowanie „Algorytmów działania w przypadku przemocy w rodzinie” przez przedstawicieli ochrony zdrowia i oświaty – kwestionariusze oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, w związku z opracowaniem algorytmów przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. ZI przeprowadził w dniach: 16.10.2015 i 20.10.2015 szkolenia dot. zastosowania tego narzędzia w praktyce – pierwsze spotkanie z przedstawicielami oświaty, drugie – z przedstawicielami ochrony zdrowia. Kwestionariusze zawierają algorytmy postępowania w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka, ale także wykaz czynników ryzyka, występujących w rodzinach zagrożonych przemocą. W drugim przypadku, tzn. ochrony zdrowia, służby monitorują los dziecka poprzez obserwację, wywiad środowiskowy, którego rezultatem jest cykliczne wypełnianie części kwestionariusza, odnoszącej się do czynników ryzyka. Szkolenia służb prowadziła przewodnicząca ZI.

(dowód: akta kontroli str. 1023-1061)

4. W kontrolowanym okresie MOPS zatrudniał 80 pracowników socjalnych na 122 224 mieszkańców²¹, spełniając tym warunek określony w art.110, ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym opłata zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności, tj. jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. Zagadnieniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmują się w MOPS szczególnie pracownicy Ośrodka Interwencji Kryzysowej, wszyscy (poza konsultantem – prawnikiem) są koordynatorami Grup Roboczych. Pozostali pracownicy socjalni, głównie wchodzący w skład czterech Zespołów Pracy Socjalnej, wszczynają procedurę NK i uczestniczą w spotkaniach GR – jeśli pracują z konkretną rodziną z rejonu.

W OIK zatrudnionych było:

Rok 2012 – 1 prawnik, psycholog 2,5 etatu, 1 specjalista pracy socjalnej, – 1 socjoterapeuta, pedagog 4,5 etatu.

Rok 2013 - 2 prawników, 1 specjalista pracy socjalnej, 2 psychologów, 1 socjoterapeuta, 7 pedagogów (1 mający certyfikat terapeuty uzależnień).

Rok 2014 - 1 prawnik, 1 specjalista pracy socjalnej, 2 psychologów, 1 socjoterapeuta, 7 pedagogów (w tym 1 mający uprawnienia mediatora, 1 mający certyfikat terapeuty uzależnień).

Rok 2015 (I półrocze) – 1 prawnik, 1 specjalista pracy socjalnej, 1 psycholog, 1 socjoterapeuta, 7 pedagogów (w tym 1 posiadający uprawnienia mediatora, 1 posiadający certyfikat terapeuty uzależnień).

(dowód: akta kontroli str. 1236, 1509-1539,)

W okresie objętym kontrolą w OIK brak było specjalisty do pracy z dziećmi trudnymi. Do 2014 r. pomocą dzieciom z rodzin z problemem przemocy zajmował się jeden z

²¹ Dane GUS z 31.12.2014 r.

psychologów. W ciągu ostatnich dwóch lat taką pomoc świadczył psycholog zatrudniony w Punkcie Konsultacyjnym.

Dyrektor MOPS w celu zapewnienia specjalistycznych świadczeń i form pomocy w Punkcie Konsultacyjnym w godzinach popołudniowych (dyżury), zawierał umowy zlecenia ze specjalistami w zakresie:

- 1) Zadań związanych z prowadzeniem Grupy Wsparcia dla Kobiet²²;
- 2) Zadań wykonywanych na stanowisku pracy prawnika w „Punkcie”²³;
- 3) Zadań wykonywanych na stanowisku pracy mediatora w „Punkcie”²⁴;
- 4) Zadań wykonywanych na stanowisku pracy psychologa w „Punkcie”²⁵;
- 5) Zadań wykonywanych na stanowisku pracy terapeuty uzależnień w „Punkcie”²⁶;

W zakresie świadczenia ww. form poradnictwa funkcjonujących w Ośrodku, OIK zapewniał ciągłość pracy i dostęp do wszystkich specjalistów, udzielających porad ofiarom przemocy. Ośrodek funkcjonował w godzinach 7.30 – 15.30 od poniedziałku do piątku, dodatkowo pracownicy OIK pełnili dyżury w Hostelu w godz. 7.30 – 19.30 od poniedziałku do piątku. Poza pracą z mieszkańcami Hostelu ww. specjaliści przyjmowali także klientów, którzy nie korzystali z tej formy pomocy, ponadto odbywały się tam spotkania GR (poza spotkaniami z udziałem sprawców przemocy). Hostel jest czynny całą dobę, także w soboty, niedziele i dni świąteczne, a dyżury w dni wolne od pracy pełnią osoby zatrudnione w ramach umów – zlecenia. Są to również pracownicy MOPS, przeszkoleni w zakresie pracy z osobami z problemem przemocy.

Czas oczekiwania na konsultacje specjalistyczne dostępne w OIK nie był długi, najdłużej oczekiwano na porady prawnika, średnio ok. dwóch tygodni, na pomoc innych specjalistów wynosił do kilku dni, w sytuacjach szczególnych wsparcia psychicznego udzielano w danym dniu.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, iż w okresie objętym kontrolą, MOPS z OIK oraz Punktem Konsultacyjnym podejmował szereg działań zmierzających do zapewnienia wsparcia osobom dotkniętym przemocą.

(dowód: akta kontroli str. 1538, 1689-1776)

Osoby zatrudnione w OIK, pracujące z ofiarami przemocy, posiadały odpowiednie kwalifikacje (studia na kierunku pedagogika, psychologia, socjoterapia, prawo), by udzielać pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz podnosili kwalifikacje poprzez indywidualne uczestnictwo w szkoleniach²⁷ w zakresie m.in.: pracy z rodziną, prowadzenia asysty rodzinnej, reintegracji społecznej, metod psychokorekcyjnych, praca z ofiarą i sprawcą przemocy, organizacji i realizacji interwencji indywidualnej i grupowej w obszarze profilaktyki agresji i przemocy, rozpoznawania przemocy w rodzinie oraz formy pomocy w rodzinie, pomoc psychologiczna dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym oraz wiele innych.

²² Umowa zlecenie 88/2012 z 01.03.2012r., 95/2013 z 25.03.2013r., 54/2014 z 17.03.2014r., nr ADM.2200.83.2015 z 16.03.2015 r.,

²³ Umowa zlecenie 89/2012 z 01.03.2012r. – wypowiedziano 28.05.2012, 185/2012 z 04.07.2012r. – z innym prawnikiem, 97/2013 z 25.03.2013r., umowa nr ADM.220.63.2014 z 25.04.2014 r., nr ADM.2200.82.2015 z 16.03.2015 r.,

²⁴ Umowa zlecenie 91/2012 z 01.03.2012r., 98/2013 z 25.03.2013r.,

²⁵ Umowa zlecenie 87/2012 z 01.03.2012r., 92/2012 z 01.03.2012r., 66/2013 z 04.03.2013r., 131/2013 z 18.04.2013r., 55/2014 z 17.03.2014r., 56/2014 z 17.03.2014r., nr ADM.2200.81.2015 z 16.03.2015 r.,

²⁶ Umowa zlecenie 90/2012 z 01.03.2012r., 53/2014 z 17.03.2014r., nr ADM.2200.80.2015 z 16.03.2015 r.,

²⁷ I tak szkolenia odbyli wszyscy, jedenastu pracowników OIK, w tym: kierownik OIK - 22 (w tym 4 certyfikaty); z-ca kierownika – 17 (w tym 3 certyfikaty i 2 dyplomy); psycholog – 7 (w tym 2 dyplomy ukończenia studiów podyplomowych); socjoterapeuta – 13 (w tym 2 dyplomy ukończenia studiów podyplomowych i 1 certyfikat); pedagogzy: A.K. – 7 (w tym 4 certyfikaty), M.G. – 9 (w tym 2 certyfikaty), G.K. – 9 (w tym 3 certyfikaty), M.R. 13 - (w tym 4 certyfikaty), M.Z. - 25 (w tym 6 certyfikatów i studia podyplomowe), K.W. – pracownik socjalny – 7 (w tym 2 certyfikaty); prawnik 2 szkolenia (w zakresie: Mediacji oraz „Procedury prawne w systemie przeciwdziałania w rodzinie”).

OIK w większości nie ponosił kosztów przedmiotowych szkoleń, a pracownicy uczestniczyli w nich nieodpłatnie. Organizatorami tych szkoleń byli m.in. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie, Erudium Centrum Szkoleniowe Kraków, Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Warszawie, Centrum Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach w Warszawie, Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział Warszawski, Stowarzyszenie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Niebieska Linia w Płocku, Fundacja Dzieci Niczyje Warszawa, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie, Instytut Szkoleń i Analiz Gospodarczych w Warszawie, Ośrodek Informacji Prawnej Grzegorz Wrona w Warszawie, Europejskie Centrum Edukacyjne w Warszawie, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Płock.

(dowód: akta kontroli str. 1540-1688)

W ocenie 18 z 21 członków ZI wypowiadających się w anonimowych ankietach na potrzeby kontroli NIK, zapewnione im szkolenia były niewystarczające, m.in. w zakresie pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie – 11 wskazań, narzędzia do diagnozowania i skalowania przemocy w rodzinie – 7, przepisów prawnych dot. przemocy w rodzinie – 6, metodologii pracy GR – 3, procedury NK – 2, ponadto aż 6 członków zaznaczyło, że szkolenia są niewystarczające, bez wskazania konkretnego zakresu.

(dowód: akta kontroli str. 1840-1906)

Pracownicy OIK posiadali specjalistyczne certyfikaty²⁸ wydane m.in. przez: PARPA, Erudium Centrum Szkoleniowe, Towarzystwo Psychoprofilaktyczne, Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Warszawie, Studio Profilaktyki Społecznej, Human „LEX” Instytut, Instytut Szkoleń i Analiz Gospodarczych, Grupę Interwencji Psychologicznej i Szkoleń ARCAN, Fundację „Karan”.

Szkolenia obejmowały m.in. tematykę oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych metodą Duluth, pracę ze sprawcami wg Modelu z Duluth, pracę z ofiarą i sprawcą przemocy, organizację i realizację interwencji indywidualnej i grupowej w obszarze profilaktyki agresji i przemocy Metodą Treningu Zastępowania Agresji, rozpoznawanie przemocy w rodzinie oraz form pomocy w rodzinie, pomoc psychologiczną dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, kontakt z osobą uwięzioną w przemoc. Pracownicy odbywali także szkolenia z zakresu najnowszych uregulowań prawnych w kontekście przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz praktycznych elementów działania zespołów interdyscyplinarnych, mediacje rodzinne, „Grupy robocze w praktyce – jak pracować z osobami doznającymi przemocy w rodzinie w ramach ZI/GR”.

(dowód: akta kontroli str. 1540-1688)

W toku kontroli NIK kwalifikacje osób pracujących z ofiarami przemocy ocenili także (anonimowo) ankietowani – ofiary przemocy, wobec których prowadzono procedurę NK i tak w skali 0-5, profesjonalizm służb zajmujących się pomocą oceniony został średnio na 4,6 natomiast skuteczność udzielonej pomocy na 4,35. Najwyżej oceniano pracownika socjalnego (4,9) oraz psychologa (4,8), najniżej kuratora sądowego (3,5) i prokuraturę (3,2).

(dowód: akta kontroli str. 1783-1839)

²⁸ „Pomoc dziecku krzywdzonemu w oparciu o procedurę Niebieskie Karty”, „Rola instytucji w interweniowaniu i przeciwdziałaniu używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży”, w zakresie samodzielnego prowadzenia psychoterapii uzależnień, w zakresie pracy z rodziną, prowadzenia asysty rodzinnej, reintegracji społecznej, metod psychokorekcyjnych. Posiadali także inne certyfikaty m.in. „Dialog motywujący w terapii uzależnienia i współuzależnienia”, „Agresja rówieśnicza”, „Zagrożenia cyberprzestrzeni - nowe kompetencje pracownika socjalnego” „Zagrożenia cyberprzestrzeni. Kompleksowy program dla pracowników służb społecznych”. Ponadto kierowniczka OIK w 2010 r. uzyskała certyfikat ukończenia intensywnego kursu interwencji kryzysowej (obejmował 130 godzin).

W ramach przeprowadzonych anonimowych ankiet wśród członków ZI: 18 z 21 ankietowanych wskazało, że poziom ich wiedzy prawnej dotyczącej zagadnień związanych z przemocą w rodzinie jest na bardzo dobrym, wystarczającym lub zadowalającym poziomie, 2 osoby wskazały, że orientują się i znają podstawowe przepisy.

(dowód: akta kontroli str. 1840-1906)

5. MOPS-OIK zapewniał pomoc doraźną przed dalszym krzywdzeniem i bezpieczne schronienie. W ramach OIK funkcjonują: Mieszkania Chronione²⁹, Hostel³⁰ oraz zabezpieczone na podstawie umowy miejsca w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi³¹. W okresie 2012-2014 OIK objął pomocą łącznie 149 osób, (w tym 82 dzieci) w postaci zapewnienia schronienia rodzinom, które z powodu doświadczania przemocy domowej musiały opuścić swoje miejsce zamieszkania,:

Rok 2012 – w Domu dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie przebywało 29 osób (w tym 19 dzieci); w Noclegowni dla Kobiet 30 osób (w tym 18 dzieci).

Rok 2013 – w Noclegowni dla Kobiet przebywało 18 osób (w tym 10 dzieci); w Hostelu 23 (w tym 10 dzieci); w Mieszkaniu Chronionym 7 (w tym 4 dzieci).

Rok 2014 – w Noclegowni dla Kobiet przebywało 15 osób (w tym 8 dzieci), w Hostelu 23 (w tym 11 dzieci), w Mieszkaniu Chronionym – 4 (w tym 2 dzieci).

Rok 2015 do 30 czerwca – w Noclegowni dla Kobiet przebywało 11 osób (w tym 6 dzieci), w Hostelu 16 (w tym 11 dzieci), w Mieszkaniu Chronionym 7 (w tym 3 dzieci).

Baza lokalowa, którą dysponował MOPS, umożliwiająca schronienie dla osób doznających przemocy i ich rodzin przed dalszym krzywdzeniem, była w opinii NIK wystarczająca do występujących potrzeb.

Biuro Zarządzania Nieruchomościami Gminy Urzędu Miasta Płocka, w udzielonej informacji na temat dostępności mieszkań komunalnych dla osób doświadczających przemocy domowej³², podało, że w Urzędzie Miasta nie ma danych dotyczących przydziału mieszkań dla tej grupy osób. Zasady i tryb wynajmowania lokali mieszkalnych reguluje uchwała rady Miasta Płocka³³. Szczegółowe zasady określa Regulamin przyznawania punktów decydujących o kolejności umieszczenia na liście osób uprawnionych do przydziału lokalu. Osoby z powodu doświadczania przemocy domowej nie są dodatkowo punktowane, dodatkowe punkty są przyznawane za bezdomność w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej.

Średni czas oczekiwania na przyznanie mieszkania w poszczególnych latach 2012-2014 wynosił odpowiednio: 4,5 roku, 5 lat, 3,9. W 2015 roku jedna rodzina otrzymała mieszkanie z zasobów miasta, która wychodząc z przemocy zamieszkiwała dotąd w mieszkaniu chronionym OIK.

²⁹ Mieszkania Chronione przeznaczone dla rodzin wychodzących z przemocy domowej, umowa Nr ADM.2200.120.2014 pomiędzy gminą-miastem Płock, a MOPS zawarta 31.10.2014 r., do 30 czerwca 2015 roku były 3 mieszkania, a na zakończenie kontroli już 4 takie mieszkania.

³⁰ Dom dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie (Hostel) – placówka całodobowa, w której dyżury pełnią pracownicy OIK oraz osoby zatrudnione w ramach umów – zleceń. Placówka ma charakter interwencyjny, jednorazowo może w niej przebywać 8 osób (z możliwością zapewnienia pobytu 10 – 12 osób w sytuacjach wyjątkowych). Pobyt w placówce jest nieodpłatny, przyznawany na okres 3 m - cy z możliwością przedłużenia do pół roku (lub dłużej, w wyjątkowych sytuacjach). Z pobytu w Hostelu mogą korzystać wyłącznie mieszkańcy Płocka (placówka w strukturze organizacyjnej MOPS)

³¹ Pobyt w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi – placówka prowadzona przez organizację pozarządową Polski Komitet Pomocy Społecznej w Płocku (umowa dwustronna). Ilość zabezpieczonych miejsc: 20 do 31.08.2015 r. oraz 25 od 1.09. do 31.12.2015 r. - dla kobiet z dziećmi do lat 18 z terenu miasta Płocka.

³² Pismo BZN-I-ZR.710.49.2015.KT z 12 października 2015 r.

³³ Uchwała Nr 340/XXI/2012 z dnia 27 marca 2012 r. ze zmianami.

Z-ca dyrektora przekazała informację, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nie posiada realnych możliwości pomocy osobom doświadczającym przemocy w uzyskaniu mieszkania z zasobów miasta, poza pobytem w Mieszkaniach Chronionych.

(dowód: akta kontroli str. 320-348, 1163-1182)

6. W badanym okresie OIK podejmował działania na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz zmiany postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie, m.in.:

- realizowano trzy projekty socjalne: „Klucz do lepszego życia”, „Wyprawa Pomoc”, „Słoneczna jesień życia” - przygotowywanych przez pracowników MOPS,
- prowadzenie zajęć profilaktycznych, poświęconych problematyce przemocy w rodzinie – w Zespole Szkół Budowlanych oraz w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 2 – przez przewodniczącą ZI,
- realizacja programu profilaktycznego „Niebieski” – realizator: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2, współrealizatorzy: Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Zespół Interdyscyplinarny,
- upowszechnianie wiedzy nt. przemocy wobec osób starszych – wywiad w Radio Dla Ciebie oraz wywiad w Gazecie Wyborczej – przewodnicząca ZI
- udział w akcji profilaktycznej dla młodzieży, organizowanej przez KMP „Ogólnopolski Głos Profilaktyki” – dot. upowszechniania wiedzy nt. uzależnień i przemocy
- udział pracowników OIK w corocznej akcji dla dzieci i młodzieży, organizowanej przez Straż Miejską „Wakacyjna Przygoda z Bezpieczeństwem” – przygotowanie i poprowadzenie zajęć o tematyce związanej z przemocą i uzależnieniami dla dzieci ze świetlic środowiskowych przez pracowników OIK, przygotowanie zadań w tzw. Grze miejskiej
- Gra Miejska MOPS – gra profilaktyczna dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, związana z profilaktyką przemocy w rodzinie oraz uzależnień
- udział w obradach komisji w konkursie plastycznym dla dzieci na plakat o tematyce przemocy w rodzinie – organizator Straż Miejska
- udział pracowników OIK w corocznej akcji pn. „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw” – organizatorzy: Prokuratura Rejonowa, KMP
- organizacja 3 konferencji lokalnych z cyklu „Jak pomagać nie upokarzając”: „Przemoc w rodzinie”, „Przemoc wobec dzieci”, „Asysta usamodzielnienia”
- udział członków ZI w dwóch projektach badawczych: „Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz „Model wsparcia jako innowacyjne narzędzie wzmacniające współpracę z publicznymi i niepublicznymi instytucjami pomocy społecznej oraz przedsiębiorców dedykowane gminnym zespołom interdyscyplinarnym”³⁴

³⁴ Rozpowszechniano również ulotki, broszury, książki wśród mieszkańców Płocka, udział przewodniczącej ZI w obradach komisji konkursowej w związku z projektem edukacyjno – profilaktycznym pn. „PUFIP – Przegląd Uczniowskich Filmów Profilaktycznych”, udział Przewodniczącej ZI (jako eksperta ds. przemocy w rodzinie) w corocznej debacie nt. bezpieczeństwa z mieszkańcami Płocka przy udziale Wojewody Mazowieckiego i Prezydenta Miasta Płocka – odbyły się 3 takie debaty, udział przewodniczącej ZI jako prelegenta w 2 debatach społecznych pn. „Dziecko bezpieczne w rodzinie i w szkole” – organizator Mazowieckie Kuratorium Oświaty, współorganizacja akcji wakacyjnej dla dzieci z rodzin z problemem przemocy i uzależnienia – półkolonii - „Wakacje piłkarskie z Wisłą Płock”, wdrażanie właściwego modelu opieki i wychowania w rodzinie poprzez pracę asystentów rodziny MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 952-1022, 1183-123)

7. W OIK nie przeprowadzano oceny i ewaluacji efektów działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy. Nie prowadzono i nie zlecano badań, na grupie osób doświadczających przemocy dotyczących ich opinii i doświadczeń wynikających z korzystania z oferowanej przez MOPS-OIK lub ZI pomocy.

Z-ca dyrektora MOPS w wyjaśnieniach potwierdziła ten stan wskazując, że w Miejskim Programie nie został zapisany sposób jego ewaluacji i oceny, z tego powodu okresowa ocena nie była dokonywana. Jednocześnie zapewniła, iż nowy Program, który zostanie opracowany w roku 2016 będzie zawierał sposób ewaluacji, sprawozdawczości oraz oceny stopnia realizacji celów. W tym celu zostanie utworzony w OIK Zespół Monitorujący, którego zadaniem będzie coroczne dokonywanie takiej analizy.

Wymagane dane przekazywane przez OIK do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, wprowadzane przez Centralną Aplikację Statystyczną (CAS) w ramach oceny i ewaluacji efektów działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym pomocy, tj. dotyczące realizacji KPPPR, były realizowane terminowo, zgodnie z postanowieniami Programu z 2006 r. (Rozdział IX Sposób monitorowania i sprawozdawczość) oraz na lata 2014-2020 (Rozdział IV – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 2, pkt 2.4.1.).

(dowód: akta kontroli str. 1235-1244)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2006 – 2013 oraz na lata 2014-2020, nie zawierały diagnozy sytuacji społecznej w zakresie przemocy w rodzinie, prognozy zmian zagadnień ujętych w strategii, a także sposobu realizacji oraz ram finansowych, co w ocenie NIK skutkowało brakiem możliwości doboru odpowiednich środków i działań w celu przeciwdziałania temu zjawisku oraz nie spełniało wymogów określonych w art. 16 b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.
2. W Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie nie określono trybu i metod identyfikacji rodzin szczególnie zagrożonych przemocą w rodzinie, z uwzględnieniem profilaktyki jako formy działań zapobiegających zjawisku przemocy w rodzinie. Program nie zawierał danych określających skalę zjawiska przemocy, harmonogramu oraz wytyczonych ram czasowych na konkretne działania, wskaźników realizacji celów, czym nie dopełniono warunków określonych w art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a także z KPPPR (rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 1, pkt 1.5.2.).
3. MOPS-OIK nie przeprowadzał oceny i ewaluacji efektów działań na rzecz pomocy osobom doświadczającym przemocy. Było to sprzeczne z postanowieniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z 2006 r. (Rozdział IX Sposób monitorowania i sprawozdawczość) oraz na lata 2014-2020 (Rozdział IV – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 2, pkt 2.4.1.).
4. Nie opracowano przez MOPS diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Płocka. Do przygotowania diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, w tym ustalenia odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą, gminy zostały zobowiązane zapisami KPPPR na lata 2014-2020 (rozdział VI – Obszary,

kierunki i działania Programu, obszar 1, pkt 1.1.2.)³⁵. W programie³⁶ z 2006 r. zagadnienia te ujęte były w rozdziale III *Działania uprzedzające* pkt 1 Strategii diagnozujące.

Ocena cząstkowa

Mimo stwierdzonych nieprawidłowości MOPS realizował zadania związane z przemocą w rodzinie oraz zapewniał osobom doświadczającym przemocy wsparcie specjalistyczne, schronienie oraz pomoc w przezwyciężeniu trudnej sytuacji osobistej. OIK funkcjonujący w strukturze MOPS świadczył pomoc w formie: poradnictwa specjalistycznego, wsparcia emocjonalnego, konsultacji terapeutycznych, informacji – edukacji, mediacji rodzinnych, interwencji w miejscach zamieszkania, pracy socjalnej, zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. MOPS, jako jednostka koordynująca Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Płocka na lata 2011-2016, mimo niedoskonałości Programu, udzielał pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie medyczne, psychologiczne, pedagogiczne (w tym rodzinne), socjalne. Zapewniał także, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, bezpieczne schronienie potrzebującym, w prowadzonym przez MOPS Hostel, Mieszkaniach Chronionych lub w Noclegowni dla Kobiet i Matek z Dziećmi.

1.2. Działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie w celu ochrony przed dalszym krzywdzeniem

Opis stanu faktycznego

1. OIK w badanym okresie realizował oddziaływania edukacyjno-korekcyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie w 2012 oraz 2014 i 2015 roku. Przygotowano "Program Edukacyjno-Korekcyjny dla Sprawców Przemocy i Osób Nie Radzących Sobie Ze Złością" z terenu miasta Płocka, który przewidywał możliwość uczestnictwa w zajęciach indywidualnych i grupowych.

Praca z uczestnikami programu polegała na wykorzystaniu techniki psychologii poznawczo-behawioralnej do działań edukacyjno-korekcyjnych. Głównymi metodami realizacji celu poprzez program, był trening i psychoedukacja. Program zakładał, że przemoc można się oduczyć, poprzez uczenie alternatywnych umiejętności społecznych oraz poprawę wglądu w reakcje poznawczo-emocjonalne, w tym refleksję i stymulowanie systemu wartości. Zaadoptowane elementy z programu przeciwdziałania przemocy z Modelu Duluth bazują na: psychoedukacji, pracy nad rozpoznawaniem i zmianą przekonań oraz postaw osobistych poprzez analizy sytuacji przedstawionych w programie, ćwiczeniu nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania, modelowaniu właściwych relacji międzyludzkich opartych na szacunku, partnerstwie, uznawaniu zasad i norm powszechnie akceptowanych.

W latach 2012, 2014-2015 na Program składało się 60 godzin spotkań grupowych oraz konsultacje indywidualne – w miarę potrzeb uczestników, 60 godzin zostało podzielonych na dwa cykle po 30 godzin każdy (10 spotkań po 3 godziny). Przerwy między kolejnymi zajęciami w danych cyklach programów zrealizowanych w badanym okresie nie trwały dłużej niż tydzień. Udział uczestników w Programie był dobrowolny. Ich rekrutacją zajmowali się członkowie Grup Roboczych, prowadzący procedurę NK, a także kuratorzy sądowi.

W 2012 r. Program edukacyjno-korekcyjny był przeprowadzany w dwóch cyklach, tj.: I cykl - od 07.02.2012 do 10.04.2012, II cykl - od 18.09.2012 do 20.11.2012. Łącznie w Programie wzięło udział 13 osób, żadna nie odbyła pełnego cyklu 10 spotkań.

³⁵ ustanowionego uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.

³⁶ Wcześniej obowiązujący KPPPR z 2006 r. ustanowiono uchwałą Rady Ministrów nr 162/2006 z dnia 25 września 2006 r., w którym jako realizatora strategii diagnozujących wskazano m.in. j.s.t

W 2013 roku ww. programu³⁷ nie prowadzono, jak wyjaśniła kierownik OIK, z powodu nieprzyznania środków na ten cel przez wojewodę mazowieckiego oraz braku środków własnych.

W roku 2014 w ramach Programu, poza dwoma cyklami, dodatkowo odbyły się konsultacje indywidualne oraz monitoring sytuacji w rodzinie. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 9 uczestników³⁸, żaden z nich nie ukończył.

W 2015 Program był przeprowadzony w II cyklach, tj.: I cykl - od 24.02.2015 do 28.04.2015, II cykl - od 29.09.2015 do 01.12.2015. Łącznie w Programie wzięło udział 12 osób³⁹, 2 osoby odbyły pełen cykl 10 spotkań.

W badanym okresie kilku sprawców (4 osoby) odbyło edukację uczestnicząc w dwóch niepełnych cyklach programu po 4-7 zajęć każdy (jako uzupełnienie).

Do najczęściej występujących powodów rezygnowania z uczestnictwa w programie należały:

- a) aktywność zawodowa – godziny świadczenia pracy kolidowały z godzinami zajęć,
- b) współwystępujące uzależnienie od alkoholu w fazie picia aktywnego – brak udziału w zajęciach pod wpływem alkoholu,
- c) bezkrytyczny stosunek do swojego zachowania, tj. część uczestników przystępujących do programu negowało stosowanie przemocy,
- d) niedostateczny poziom motywacji wewnętrznej przy braku czynnika motywacyjnego zewnętrznego w postaci np. obowiązku nałożonego przez Sąd bądź wynikającego z zapisu w kontrakcie socjalnym.

Programy korekcyjno-edukacyjne nie były dostępne dla sprawców przez cały rok, a jedynie okresowo w poszczególnych miesiącach, jak wskazano powyżej.

W okresie objętym kontrolą sprawcy przemocy mieli możliwość korzystania z zajęć indywidualnych prowadzonych przez konsultanta psychologa Ośrodka Interwencji Kryzysowej posiadającego uprawnienia do prowadzenia zajęć korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Z takiej formy zajęć skorzystały w przedmiotowym okresie 3 osoby, które następnie zostały zakwalifikowane do udziału w zajęciach grupowych w ramach Programu Korekcyjno-Edukacyjnego:

2012r. - 1 osoba, 3 spotkania w cyklu 1-2 tygodniowym,

2014r. - 1 osoba, 3 spotkania w cyklu 1-2 tygodniowym,

2014/2015 – 1 osoba, 5 spotkań w cyklu mieszanym, co miesiąc i co tydzień.

W latach 2012 – 2015 osobom przystępującym do programów korekcyjno-edukacyjnych prowadzący program zakładali tzw. „karty pracy indywidualnej z uczestnikami”, później zbierano informacje dotyczące funkcjonowania w rodzinie uczestników poprzez kontakt z osobami z rodziny, następnie spisywano z uczestnikiem kontrakt, w którym uczestnik składał pisemne oświadczenie o uznaniu faktu stosowania przemocy w rodzinie⁴⁰. Zajęcia z uczestnikami programów prowadzone były każdego roku w małych grupach, co odpowiadało wytycznym do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych.

Łączny czas trwania programu pod względem liczby godzin zajęć w ciągu roku, był niezgodny z wytycznymi tj. obejmował 60 godzin w dwóch cyklach, w podziale po 30 godzin dla uczestników jednego cyklu (grupy). Zgodnie z wytycznymi⁴¹ – łączny czas programu powinien obejmować nie mniej niż 60-120 godzin zajęć.

Z-ca dyrektora podając przyczyny prowadzenia programu w mniejszej liczbie godzin niż zalecają wytyczne, wskazała, że w sumie prowadzenie programu w ciągu roku trwało 60 godzin, tylko było podzielone na dwa cykle dla dwóch grup sprawców, i wynikało to z niezrozumienia zapisu.

³⁷ Przy liczbie 320 zidentyfikowanych sprawców, co wynika z procedury NK w 2013 r.

³⁸ z liczby 277 zidentyfikowanych sprawców w 2014 r.

³⁹ liczba 121 zidentyfikowanych sprawców I półroczu 2015 r.

⁴⁰ Zbadano na próbie dziewięciu osób z dwóch cykli programu, jaki był realizowany w czasie 2014 r oraz z początku 2015 r.

⁴¹ Wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, załącznik nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 – 2013.

W latach 2012 – 2015 OIK nie opracował formalnie zasad i procedury naboru uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych, natomiast jak podała kierownik OIK, nabór dokonywany był poprzez grupy robocze ZI działającego przy OIK. Uczestnicy Programu są też kierowani przez kuratorów. Ponadto nabór dokonywany był spośród osób, które trafiły do OIK, MOPS, MKRPA i wyrażały wolę dobrowolnego uczestnictwa w programie.

Informacja o Programie Edukacyjno-Korekcyjnym dla Sprawców Przemocy była zamieszczana w informatorze wydawanym corocznie przez Urząd Miasta – Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych. Dodatkowo przed każdą edycją Programu OIK kierował pisma o warsztatach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy do sądów, służby kuratorskiej, aresztu śledczego, prokuratury, policji, zamieszczał informację na tablicy ogłoszeń w OPS. Ponadto, jak wyjaśniła z-ca dyrektora MOPS, informacje o programach sprawcy przemocy otrzymywali również od swoich kuratorów, pracowników OIK i pracowników socjalnych MOPS. Dodatkowo w przypadkach doraźnej pomocy w kryzysie związanym z przemocą w rodzinie, udzielanej przez dzielnicowych, ZI/GR uświadamiano osobom stosującym przemoc, że jest ona przestępstwem, podlega ściganiu i motywowano sprawców informując ich, że zmiana postaw i zachowań może mieć pozytywny wpływ na ich życie osobiste i rodzinne. Zgodnie z założeniami programu klienci mieli być rekrutowani poprzez skierowanie przez Sąd, kuratorów sądowych, Zespół Interdyscyplinarny, policję i prokuraturę. Uczestnikami programu mogły być również osoby, które zgłosiły się samodzielnie. Spośród 34 uczestników programu największą grupę stanowiły osoby zmotywowane przez członków grup roboczych, w mniejszym stopniu skierowane przez Sąd oraz zgłaszające się z własnej inicjatywy.

System motywowania opierał się w głównej mierze na następujących działaniach:

- a) prowadzeniu dialogu motywującego zarówno na etapie kontaktu ze sprawcą przemocy na grupie roboczej w ramach procedury NK jak i pierwszych zajęciach w ramach programu.
- b) powiadamianiu na bieżąco odpowiednio: kuratorów sądowych i koordynatorów grup roboczych o absencji w zajęciach,
- c) nawiązywaniu kontaktu z uczestnikiem w celu poznania przyczyn rezygnacji z uczestnictwa w zajęciach.

Z-ca dyrektora wyjaśniła, że niektórzy uczestniczą w mniejszej liczbie spotkań niż 10, zgodnie z własną decyzją. Kilku Uczestników odbyło pełen cykl spotkań, ale w dwóch różnych edycjach. Udział w Programie oraz podejmowanie różnych aktywności na zajęciach opiera się na dobrowolności. Kontrakt zawarty z Uczestnikiem ma wymiar terapeutyczny i nie wiąże się z sankcjami. Realizatorzy nie mają możliwości zobowiązywania uczestników do odbycia pełnego cyklu spotkań w sytuacji braku sądowego zobowiązania do udziału w Programie. Wszystko opiera się na motywowaniu Uczestników oraz ich otwartości i gotowości do zmiany.

MOPS–OIK monitoruje rodziny, w których osoby stosujące przemoc biorą udział w Programie Edukacyjno-Korekcyjnym dla Sprawców Przemocy – poprzez kontakt telefoniczny z przedstawicielami rodziny, wskazanymi przez uczestników Programu w kontrakcie na uczestnictwo, w miesiąc po zakończeniu Programu oraz pół roku po zakończeniu Programu.

Zgodnie z § 8 rozporządzenia MPiPS z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług⁴² przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

⁴² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych

wobec sprawców przemocy objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację zadań, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad udoskonaleniem i upowszechnieniem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie powinno być prowadzone poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu (KPPPR rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 3, pkt 3.3.6.).

Z-ca dyrektora podając przyczyny braku odpowiedniego monitoringu zalecanego w rozporządzeniu oraz w KPPPR wskazała, że takie założenia przyjęli twórcy programu korekcyjno-edukacyjnego, realizowanego w MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 406-510, 1237)

Finansowanie realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy odbywało się ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w rozdziale 85154. Wydatki na ten cel w latach 2012-2015 (I połowa) wyniosły odpowiednio: 12.000 zł, 00,0 zł, 11.960 zł, 7.800zł.

(dowód: akta kontroli str. 1260, 1538)

2. Program edukacyjno-korekcyjny dla sprawców przemocy był prowadzony przez dwoje trenerów psychologów ze stopniem magisterskim, na podstawie umowy⁴³. Dyrektor MOPS zawarł umowę na prowadzenie ww. programu z Panią A.K., pomimo iż nie spełniała warunków określonych w § 9 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. W opisie przedmiotu zamówienia na prowadzenie spotkań grupowych w ramach „Programu edukacyjno-korekcyjnego dla sprawców przemocy i osób nie radzących sobie ze złością i agresją”, w części gdzie wskazano wymagania kwalifikacyjne, wyraźnie określono wymiar obowiązujących szkoleń. Zgodnie z § 9 pkt 2 ww. rozporządzenia oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osoby, które posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie. W ocenie Kierownik OIK Pani A.K. posiada zaświadczenia o ukończeniu licznych szkoleń⁴⁴, pracuje jako psycholog w Zakładzie Karnym, gdzie przeprowadziła kilka edycji programu edukacyjno-korekcyjnego dla sprawców przemocy. W trakcie w/w szkoleń analizowała i superwizowała przypadki klientów stosujących przemoc. Z uwagi na powyższe spełnia wymagania do prowadzenia programów edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy, określone we wskazanym Rozporządzeniu.

NIK nie podziela tej opinii, gdyż z przedstawionych do kontroli zaświadczeń o ukończonych szkoleniach, jasno wynika, że liczba odbytych godzin szkoleń w wymaganym zakresie wynosiła 56, dodatkowo 30 godz. szkolenia superwizji, co daje łącznie 86 godzin. Oznacza to, że ww. osoba nie spełniała wymogów określonych w § 9 pkt 2 Rozporządzenia MPIPS.

ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

⁴³ Umowa zlecenia nr ADM.2200.43.2014 z dnia 12.02.2014 r. oraz nr ADM.2200.44.2014 z dnia 12.02.2014 r.

⁴⁴ praca ze sprawcą wg. Modelu Duluth – 40 godzin, superwizja pracy ze sprawcą przemocy – 30 godzin, szkolenie w zakresie przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci w Soczewce – 16 godzin, szkolenie specjalistyczne dla psychologów z zakresu krótkoterminowej terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych w Kikicach – 56 godzin, przy czym 16 godzin dotyczyło powiązania uzależnienia ze stosowaniem przemocy wobec bliskich przez osoby uzależnione lub nadużywające alkoholu oraz metod pracy nad tym problemem, dodatkowo odbywała się analiza pracy własnej z klientem na podstawie nagrania wizualnego. W sumie daje to 102 godziny szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, z czego 70 godzin szkolenia w zakresie pracy ze sprawcami przemocy. Dodatkowo dwa warsztaty na szkoleniu w Kuligowie, tj. warsztat diagnozy problemowej – 25 godzin i warsztat programów korekcyjnych – 25 godzin poświęcone były analizie przypadków i superwizji odnośnie Klientów, z którymi zawodowo mają kontakt uczestnicy szkolenia.

Ustalono
nieprawidłowości

W treści programu korekcyjno-edukacyjnego określono adresatów – uczestników programu, tj.: dla klientów agresywnych, stosujących różne formy zachowań przemocowych w kontaktach międzyludzkich – skierowani do udziału w przedsięwzięciu lub z wolnego naboru.

W MOPS-OIK nie prowadzono w badanym okresie innych form oddziaływań na sprawców przemocy (programów psychologiczno-terapeutycznych).

(dowód: akta kontroli str. 349-405)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Łączny czas trwania programu pod względem liczby godzin zajęć w ciągu roku, w MOPS obejmował 60 godzin w podziale na dwa cykle po 30 godzin zajęć dla uczestników jednego cyklu (grupy). Było to niezgodne z Wytocznymi tworzenia modelowych Programów korekcyjno-edukacyjnych, zgodnie z którymi łączny czas programu powinien obejmować nie mniej niż 60-120 godzin.

Z-ca dyrektora podając przyczyny prowadzenia programu w mniejszej liczbie godzin niż zalecają wytyczne, wskazała, że w sumie prowadzenie programu w ciągu roku trwało 60 godzin, tylko było podzielone na dwa cykle dla dwóch grup sprawców. Wynikało to z niezrozumienia zapisu.

2. MOPS-OIK nie prowadził monitoringu zachowań sprawców przez okres do 3 lat po ukończeniu programu, którzy biorą udział w Programie Edukacyjno-Korekcyjnym dla Sprawców Przemocy.

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację zadań, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad udoskonaleniem i upowszechnieniem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych § 8 rozporządzenia⁴⁵.

Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie powinno być prowadzone poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu (KPPPR rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 3, pkt 3.3.6.).

Z-ca dyrektora wskazując przyczyny braku monitoringu zalecanego w rozporządzeniu oraz w KPPPR podała, że takie założenia przyjęli twórcy programu korekcyjno-edukacyjnego, realizowanego w MOPS.

3. Dyrektor MOPS zawarł umowę z psychologiem na realizację programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy, pomimo iż osoba ta nie spełniała wymogu, co do ukończenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy ze sprawcami przemocy. Było to niezgodne z § 9 pkt 2 rozporządzenia⁴⁶.

Zgodnie z § 9 pkt 2 ww. rozporządzenia oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osoby, które posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

4. OIK organizował programy korekcyjno-edukacyjne w siedzibie Ośrodka, co było niezgodne z treścią § 7 rozporządzenia w sprawie standardu usług

⁴⁵ MPiPS z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług.

⁴⁶ Patrz przypis 31.

świadczonych przez ośrodki wsparcia, zgodnie z którym, oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nie prowadzi się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

Kierownik OIK wyjaśniła, iż spotkania te odbywały się raz w tygodniu w godz. od 16.00 do 19.00, t.j. po godzinach pracy Ośrodka (07.30 – 15.30).

Ocena cząstkowa

MOPS w zakresie oddziaływań na sprawców przemocy nie osiągnął oczekiwanego skutku, biorąc pod uwagę, że tylko dwie osoby spośród 34 osób, w okresie objętym kontrolą ukończyły program korekcyjno-edukacyjny. Program prowadzono w liczbie 30 godzin (jeden cykl) dla określonej grupy sprawców, a zgodnie z § 9 pkt 2 rozporządzenia w sprawie standardu usług świadczonych przez ośrodki wsparcia zalecano minimum 60 do 120 godzin. Sprawcy uczestniczyli w programie dobrowolnie. Sąd czy prokuratura nie zobowiązywały sprawców do odbycia takiego oddziaływania, pomimo iż MOPS-OIK każdorazowo kierował pisma informując instytucje kontaktujące się ze sprawcami o terminie warsztatów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. MOPS ani twórcy programu nie prowadzili badania skuteczności programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie, poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu co zaleca KPPPR rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 3, pkt 3.3.6.

2. Ocena realizacji indywidualnych planów pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta”

Opis stanu faktycznego

1. Uchwałą Rady Miejskiej w Płocku Nr 297/XIX/2012 z dnia 9 lutego 2011 r. ustalono tryb i sposób powoływania i odwoływania członków ZI oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Zarządzeniem Nr 1648/2012 z dnia 30 kwietnia 2012 r. Prezydenta Miasta Płocka powołany został 21 osobowy imienny skład⁴⁷ Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej ZI) w Płocku, z siedzibą w MOPS w Płocku, który zapewniać miał również obsługę administracyjno-techniczną ZI. W skład ZI wchodziłi wszyscy przedstawiciele jednostek, o jakich mowa w art. 9a ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ponadto w dniu 28 października 2014 r. Uchwałą Nr 879/LII/2014 Rady Miasta Płocka wprowadzono zmiany i ustalono tekst jednolity trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków ZI oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania. W dniu 8 maja 2012 r. zostało zawarte Porozumienie Nr 14/WZS/P/84/2012 pomiędzy Gminą-Miasto Płock reprezentowaną przez Prezydenta Miasta Płocka a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Płocku w celu podjęcia współpracy oraz woli wspólnego działania w zakresie pracy Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

⁴⁷ W skład Zespołu weszli przedstawiciele następujących służb, instytucji i organizacji:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – 2 osoby
- Komenda Miejska Policji – 2 osoby
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 1 osoba
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 2 – 1 osoba
- PZOZ – 3 osoby
- WSZZ – 1 osoba
- Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej – 5 osób
- Prokuratura Rejonowa – 1 osoba
- Straż Miejska – 2 osoby
- Płockie Stowarzyszenie Klub Abstynentów – 1 osoba
- Stowarzyszenie im. Św. Brata Alberta – 1 osoba
- PKPS – 1 osoba

Posiedzenia ZI odbywały się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, co było zgodne z art. 9a ust. 7 ww. ustawy. I tak: w 2012 r. odbyło się 6 posiedzeń, w 2013 – 8, 2014 r. – 10, 2015 r. – 5 (do 30 czerwca 2015 r.).

Członkowie ZI z różną częstotliwością uczestniczyli w posiedzeniach Zespołu. W przypadku 2 osób związane było to z długotrwałym zwolnieniem lekarskim. Najczęściej w spotkaniach ZI uczestniczyli: przedstawiciel Straży Miejskiej, przedstawiciel MKRPA – z uwagi na fakt, iż spotkania odbywały się w czasie, gdy osoba ta ma przeważnie dyżury w Komisji, a także przedstawiciel Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej. Przewodnicząca ZI zwróciła się do Prezesa PKPS z prośbą o odwołanie przedstawiciela Komitetu ze składu ZI i wskazanie innej osoby.

W opinii Przewodniczącej ZI, pozostali przedstawiciele rzetelnie wykonywali swoje zadania i byli zaangażowani w pracę Zespołu.

(dowód: akta kontroli str. 96-139, 1777-1781)

2. Oceny działań w ramach realizacji procedury NK dokonano po badaniu kontrolnym opartym na wybranej losowo próbie 30 spraw⁴⁸, dla których opracowane zostały Indywidualne Plany Pomocy i w których zamknięcie procedury NK nastąpiło z powodu ustania przemocy, oraz 10 spraw osób poszkodowanych przez najbliższych, w przypadku których procedura NK została zakończona, a z którymi OIK posiadał kontakt poprzez udział w indywidualnych spotkaniach pomocowych, część osób korzystała z mieszkania w Hostelu lub w Mieszkaniu Chronionym.

Wypełnione formularze NK A przekazywane były do Przewodniczącego ZI i Grup Roboczych (GR) z zachowaniem ustawowych terminów. Tylko jedna sprawa⁴⁹, została przekazana do GR z 14 dniowym opóźnieniem.

Jak wyjaśniła przewodnicząca ZI, opóźnienie wynikało ze sporządzenia pierwotnej wersji NK-A na starym druku NK i wymagało dostosowania do nowych przepisów.

(dowód: akta kontroli str. 1914-1920, 1777)

Indywidualne Plany Pomocy (dalej IPP) dla osób pokrzywdzonych, zawarte w sporządzonych w obecności ofiar przemocy NK C, były przygotowywane w terminie od kilku do maksymalnie 30 dni. Jednakże we wszystkich przypadkach zbadanych spraw GR jeszcze przed opracowaniem IPP podjęły działania pomocowe, niezwłocznie po pierwszym posiedzeniu grupy. Działania te polegały najpierw na rozpoznaniu i analizie – diagnozie sytuacji rodzinnej osoby dotkniętej przemocą, a następnie podjęciu działań przez pracownika OIK i dzielnicowego, właściwych dla danego rejonu.

W przypadku 10 spośród 40 skontrolowanych spraw nie wszystkie pola w NK-A były wypełnione. Dotyczyło to: pięciu kart wypełnianych przez pracowników OIK, trzech przez MKRPA i dwóch przez Policję.

Przewodnicząca ZI poinformowała że, wszystkie służby zostały przeszkolone odnośnie prawidłowego wypełniania NK⁵⁰. Natomiast przyczyną niewypełnienia karty przez pracowników OIK był brak staranności, zarówno ze strony pracownika wypełniającego formularz, jak i przewodniczącej ZI, która formularz ten przeglądała. OIK postara się o wyeliminowanie takich błędów.

We wszystkich przypadkach zbadanych spraw osoby dotknięte przemocą zostały poinformowane o możliwościach uzyskania pomocy, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących pomoc, możliwościach podjęcia działań zmierzających

⁴⁸ w tym 25 spraw zakończonych w latach 2012-2014 i 5 spraw zakończonych w 2015 r.

⁴⁹ Sprawa nr 166/2012

⁵⁰ Takie spotkania – szkolenia odbywają się co jakiś czas np.: ostatnie spotkania Przewodniczącej ZI z policją w tej sprawie odbyły się w maju i czerwcu 2015 r.

do poprawy sytuacji osób i rodzin doświadczających przemocy. Informacji udzielano w formie pisemnej, w tym poprzez przekazanie NK B, a także ustnie na posiedzeniach grup roboczych.

(dowód: akta kontroli str. 1778)

We wszystkich 40 zbadanych sprawach na posiedzenia grup roboczych zapraszano ofiary przemocy i wzywano sprawców przemocy. W latach 2012 r. do sierpnia 2014 r. ofiary i sprawcy przemocy uczestniczyli w grupach roboczych czasami w tym samym dniu, jednakże w różnych godzinach. Od września 2014 r. organizowano spotkania grup roboczych w innych dniach dla ofiar i w innych dla sprawców. W latach 2012 – 2015 warunki prowadzenia rozmów z osobami pokrzywdzonymi zapewniały prywatność rozmowy bez udziału osób postronnych. W budynku MOPS wydzielono dwa pokoje, do których są zapraszane osoby doświadczające przemocy na posiedzenia GR. Jak wyjaśniła Przewodnicząca ZI, w okresie od 2012 r. do sierpnia 2014 r. ofiary i sprawcy mogli co prawda uczestniczyć w spotkaniach grup roboczych w tym samym dniu, ale w różnym czasie czego dowodem są zaproszenia i wezwania na posiedzenia GR, dlatego też osoby te nie miały ze sobą styczności.

(dowód: akta kontroli str. 1912-1914)

IPP w różnym stopniu uwzględniały potrzeby osób i rodzin dotkniętych przemocą, czasem były mało konkretne, np.: nawiązanie kontaktu z daną osobą lub wypełnienie NK-C czy NK-D (co wynika z ustawowego obowiązku a nie z planu). Pomimo to, były podejmowane działania i zadania przewidziane do realizacji, których celem było wyeliminowanie przemocy w rodzinie i wsparcie osoby doznającej przemocy na drodze do zmiany ich sytuacji. IPP przewidywały zadania zarówno dla ofiar przemocy i członków grup roboczych, a także sprawców, o ile stawili się oni na wyznaczone spotkania GR i nie odmówili współpracy – w badanej próbie 40 spraw, tylko w jednym przypadku nie udało się nawiązać kontaktu ze sprawcą przemocy. Najczęściej określone zadania dotyczyły zapewnienia ofiarom przemocy wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego oraz monitorowania sytuacji osoby dotkniętej przemocą przez dzielnicowego. Realizacja wskazanych zadań następowała poprzez podejmowanie m.in. działań takich jak: zapewnienia indywidualnego poradnictwa psychologicznego, prawnego (pomoc w przygotowaniu wniosków, pozwów, udzielanie porad prawnych), pedagogicznego (terapię rodziców z dziećmi, kontakt z placówkami oświatowymi, pedagogiem szkolnym), socjalnego (pomoc finansowa – świadczenia z MOPS w Płocku, pomoc asystentów rodziny), wizyt dzielnicowego czy pielęgniarki środowiskowej.

Zadania zaplanowane wobec sprawców przemocy dotyczyły przede wszystkim leczenia odwykowego, oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych czy podjęcia zatrudnienia i realizowane były poprzez takie działania jak udział w terapiach indywidualnych, grupowych, uczestnictwo w warsztatach korekcyjno-edukacyjnych.

IPP nie określały czasu wykonania zadań i działań poza wizytami dzielnicowego raz w miesiącu. Zadania i działania, wskazane w IPP nie były modyfikowane. Na dzień zamknięcia procedury NK, dokumentacja spraw wskazywała, że zadania i działania zaplanowane w IPP dla poszczególnych ofiar przemocy zostały wykonane, i doprowadzono do ustania przemocy. W badanej próbie nie zidentyfikowano przypadków utrudnień w dostarczeniu pomocy osobom będącym ofiarami przemocy.

(dowód: akta kontroli str. 1907-1912)

OIK nie monitorował losów osób po zakończeniu procedury NK. Z-ca dyrektora MOPS-OIK wyjaśniła, że formalnie nie monitorowano losów osób dotkniętych przemocą po zakończeniu procedury NK, jednakże informowano klientów

o możliwości ponownej pomocy ze strony OIK i MOPS w Płocku, a także o innych miejscach i możliwościach, gdzie można się zwrócić o pomoc na terenie miasta. Ponadto ewentualny monitoring odbywał się poprzez kontakt z tymi osobami w ramach terapii indywidualnych i poprzez ustne zasięganie informacji od pracownika socjalnego w MOPS, czy dzielnicowego m.in. w ramach pracy w ZI i grupach roboczych. OIK nie posiadał ustalonej i sformalizowanej procedury monitoringu. Jak podała kierownik OIK pracownicy socjalni MOPS posiadali wiedzę, które sprawy z zakresu NK się zakończyły i wówczas monitoring był już prowadzony przez pracowników socjalnych, zajmujących się danym rejonem według właściwości.

W trzech przypadkach z 40 zbadanych spraw zakończona procedura NK została wznowiona ponownie po upływie dwóch tygodni, trzech tygodni, sześciu miesięcy od zamknięcia procedury prowadzonej poprzednio. Wznowienie procedury wynikało z następujących przyczyn: pierwszym przypadku osoba wróciła do mieszkania sprawcy, w drugim sprawca nie chciał poddać się leczeniu przeciw alkoholizmowi, w trzecim pokrzywdzona mieszkała w Domu dla Osób Pokrzywdzonych, później w Hostelu i także wróciła do sprawcy.

(dowód: akta kontroli str. 1237, 1539)

Wśród osób doświadczających przemocy w rodzinie uczestniczących w procedurze NK przeprowadzone zostało anonimowe badanie dotyczące realizowanych przez nich indywidualnych planów pomocy. Z analizy otrzymanych 19 ankiet (spośród 40 przekazanych) wynikało, że:

- 14 osobom przedstawiono w sposób jasny przebieg i cele procedury „Niebieska Karta”;
- 6 osób oceniło warunki lokalowe, w których odbywały się ich spotkania GR/ZI, jako komfortowe, 9 jako dobre, 3 jako dostateczne, 1 jako złe;
- 13 ankietowanych stwierdziło, że ZI/GR właściwie dokonał analizy sytuacji ich i właściwie określił potrzeby w zakresie pomocy, 3 osoby oceniły te działania, jako częściowe, 2 jako niewłaściwe, 1 nie miała zdania;
- 5 ankietowanych oceniło bardzo dobrze indywidualne plany pomocy przygotowane przez ZI/GR i zawarte w nim propozycje działań pomocowych, 7 ankietowanych dobrze, 3 średnio, 3 źle, jedna osoba stwierdziła, że nie zna takiego planu;
- z oceny skuteczności udzielonej pomocy wynika, że najbardziej skuteczna okazała się pomoc ze strony pracownika socjalnego (ocena 4,9) oraz psychologa (ocena 4,8), najmniej natomiast kuratora sądowego (ocena 3,5) i prokuratora (ocena 3,2).
- 12 ankietowanych stwierdziło, że może mówić o przemocy bez skrępowania, 3 jeszcze nie, pozostali nie wyrazili swojej opinii w tym zakresie;
- w zakresie pytania dotyczącego oczekiwanej pomocy ze strony instytucji lub osób do tego powołanych wynika, że: najwięcej osób oczekuje pomocy ze strony policji (3 osoby), otrzymania mieszkania (3 osoby), leczenia odwykowego sprawcy przemocy (2 osoby) i pomocy ze strony: specjalisty ds. uzależnień i prawnika (po jednej osobie).

(dowód: akta kontroli str. 1783-1839)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

MOPS-OIK prowadził działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych, mających za zadanie prowadzenie procedury Niebieskiej Karty, wypełniając swoje zadanie, co do zasady, skutecznie gdyż spośród 40 zbadanych spraw z lat 2012-2015 tylko w trzech przypadkach, w tym dwukrotnie w tej samej rodzinie, nastąpiło ponowne wszczęcie procedury w wyniku powrotu do zachowań przemocowych. Wskazać należy, że przekazywanie Niebieskich Kart do procedowania w Grupach Roboczych odbywało się zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach prawa (§ 8 ust. 1 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”), co w ocenie NIK umożliwiało podjęcie jak najszybszej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵¹, wnosi o:

1. Zapewnienie zgodności zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2014-2020 z art. 16 b ust. 2 ww. ustawy o pomocy społecznej
2. Podjęcie działań w celu przygotowania diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie dla Miasta Płocka, w tym ustalenia odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą, zgodnie z zapisami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 1, pkt 1.1.2.).
3. Opracowanie Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a także z KPPPR (rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 1, pkt 1.5.2.).
4. Systematyczne badanie skuteczności prowadzonych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do sprawców przemocy poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres 3 lat po ukończeniu programu, co wynika z KPPPR na lata 2014-2020 (Rozdział VI – Obszary, kierunki i działania Programu, obszar 3, pkt 3.3.6.).
5. Zapewnienie czasu prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy zgodnie z Wytocznymi tworzenia modelowych Programów korekcyjno-edukacyjnych.
6. Zawieranie umów na prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy z osobami spełniającymi warunki określone w § 9 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r.

⁵¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli.

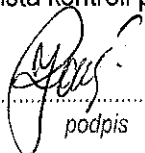
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 18 grudnia 2015 r.

Kontroler
Jadwiga Raczyńska
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Dyrektor
Jacek Szczerbiński
DYREKTOR
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
z up.
.....
Elżbieta Matuszewska
Wicedyrektor